

Okul Öncesi Çocuklarda Görülen İstenmeyen Davranışların Önlenmesinde Tiyatronun Etkisine İlişkin Öğretmen Görüşleri*

Abdulkadir Atalay¹ , Eşref Nural² , Şükrü Ada³

¹(Sorumlu Yazar) Öğretmen, Gazi İlkokulu, kdratly@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0002-3058-2991.

²Dr. Öğr. Üy., Trabzon Üniversitesi, esrefnural@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0003-0100-8162.

³Prof.Dr., Uludağ Üniversitesi, sukruada@uludag.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-3329-9494.

ÖZET

Geliş Tarihi:
06.04.2021

Kabul Tarihi:
23.08.2021

© UEAD 2021
Tüm hakları saklıdır.

Bu araştırmanın amacı, okul öncesi öğretmenlerinin gözlemleri çerçevesinde okul öncesi çocuklarda görülen istenmeyen davranışların önlenmesinde tiyatronun etkisini tespit etmektir. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan görüşmenin standart açık uçlu soru sorma tekniği kullanılmıştır. 2016-2017 eğitim öğretim yılında, Trabzon ili sınırları içerisindeki birisi Çarşıbaşı, diğeri ise Akçaabat ilçelerinde olmak üzere iki anaokulunda görev yapan 20 okul öncesi öğretmenine ulaşılmıştır. Araştırmada verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Kodlamalarda analiz birimi olarak öğretmenlerin yazdığı cümleler üzerinde durulmuştur. Çalışma sonucuna göre: okul öncesi öğretmenlerinin gözlemlerinden yola çıkılarak tiyatronun bahsi geçen öğrencilerde görülen istenmeyen davranışları azalttığı ve hatta bir kısmında yok ettiği anlaşılmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin yıl boyunca yapılan etkinlikler sonucunda dile getirdikleri en önemli husus; tiyatro etkinliğe katılan öğrencilerin bilgisayardan, internetten ve çizgi filmlerden gönüllü olarak vazgeçtikleri ve bunların yerine tiyatroyu tercih ettikleridir. Ancak görüşmeye katılan okul öncesi öğretmenleri tiyatro etkinlikleri alanında yetersiz olduklarını, üniversitede uygulamalı tiyatro etkinlikleri derslerinin olması gerektiğini ifade etmiştir. Ayrıca çalışmada, okul öncesi çocuklarda görülen istenmeyen davranışların nedenleri araştırılmış ve bunların giderilmesinde tiyatro etkinliklerinin nasıl kullanılması gerektiği üzerinde durulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Tiyatro, okul öncesi dönem, tiyatro etkinlikleri, yaratıcılık, hayal gücü.

The Views of Teachers About the Influence of Theater in Preventing the Unwanted Behaviors of Pre-School Children

ABSTRACT

Received:
06.04.2021

Accepted:
23.08.2021

© UEAD 2021
All rights reserved.

The aim of this study is to determine the effects of theater on the prevention of unwanted behaviors in preschool children within the framework of observations of kindergarten teachers. In this study, standard open-ended questioning technique of the interview which is one of the qualitative research methods was used. In 2016-2017 academic year, 20 kindergarten teachers working in two different kindergartens, one in Çarşıbaşı district and one in Akçaabat district, were reached in Trabzon province. In the research, descriptive analyze the data. While coding, the sentences written by the teachers were emphasized as the unit of analysis. Based on the observations of kindergarten teachers, it has been understood that the theater has reduced and even destroyed some of the undesired behaviors seen in the mentioned students. The most important point expressed by the kindergarten teachers as a result of the activities carried out throughout the year is that the students participating in the theatre activities voluntarily abandoned the computer, internet and cartoons and preferred the theater instead. However, the kindergarten teachers who participated in the interview stated that they were insufficient in the field of theater activities and therefore there should be applied theater activities courses at the university. In addition, in this study, the reasons of unwanted behaviors seen in preschool children were investigated and it was emphasized how theater activities should be used in their elimination.

Keywords: Theatre, preschool period, theatre activities, creativity, imagination.

* Bu çalışma 26. Uluslararası Eğitim Bilimleri Kongresi'nde bildiri olarak sunulmuştur.

Kaynakça Gösterimi: Atalay, A., Nural, E. & Ada, Ş. (2021). Okul öncesi çocuklarda görülen istenmeyen davranışların önlenmesinde tiyatronun etkisine ilişkin öğretmen görüşleri. *Ulusal Eğitim Akademisi Dergisi (UEAD)*, 5(2), 223-238.

Citation Information: Atalay, A., Nural, E. & Ada, Ş. (2021). The views of teachers about the influence of theater in preventing the unwanted behaviors of pre-school children. *National Journal of Education Academy*, 5(2), 223-238.

1. GİRİŞ

Yaşamlarının ilk yıllarında çocuklar, etrafında gördükleri nesnelere anlamaya ve açıklamaya yönelik oyunlar oynarlar. İlk taklit oyunlarıyla birlikte, bebeğini besleme, oyuncak telefon kullanma, oyuncak örtüğünü yıkama, oyuncak ayısıysın yatağa yatırma, arabalarını yarıştırmaya, yemek pişiriri gibi yapma gibi durumlar yaratıcılıklarını geliştirmeyi öğrenirler. Çocuklar büyüdükçe sembolik oyunlar değişir. Farklı durumlar oyun içinde yer almaya başlar. Çocuğun okulda ya da evde her gün yaşadıkları taklit oyunlarının bir parçası haline gelir. Oyun oynayan çocuğun ihtiyaçları ruhsal durumuna göre biçim alır (Singer & Singer, 1998:97). Oyun ile başlayan eğlenceli yolculuk tiyatronun temelini oluşturur. Oyunlar çocukların bilişsel, zihinsel, sosyal bütün yönlerini geliştirir. Tiyatro da böyledir. Çocuklarla ve çocuk oyunlarıyla beslenir.

İnsanların birbirlerine karşı sorumluluk hissetmeleri ve buna göre davranmaları uygar toplum olduklarını göstermektedir. Sorumluluk duygusu az olan veya hiç olmayan toplumlar bir yığın olarak görülmektedir. Güçlü bir toplum yapısına kavuşmak için birçok kural vardır. Toplum olarak kültür birikimi ile çağdaş birleşimi bulmak, kültür yaşamını yurdun her yanında eşitlikle paylaşmak, köklü kültür birikiminden yeni birikimlere doğru uzanmak, toplumu yaralayan kültür boşluklarından, kopukluklarından uzaklaştırır insanları. Toplumun yararını güvence altına almak istiyorsak işe çocuklardan başlamak gerekmektedir (Nutku, 2002:13). İnsanların birbirleriyle aracısız etkileşim oyunları ve tiyatroyla mümkündür (Adıgüzel, 2002:5). Kültürel açıdan gelişmeyi sağlayan gizli güçlerden birisi de tiyatrodur. Sanatsal yaratıcılığı toplumdaki topluma, insandan insana aktaran bir araçtır (Nutku, 2002:13). Dünya tiyatro tarihinin ileri gelen tiyatrocularından Muhsin Ertuğrul (1971) derdi ki; *“Ben o kanıdayım ki, her mahallede bir çocuk tiyatrosu, her ilde bir gençlik tiyatrosu kurmadıkça, siz isterseniz bin bir kalkınma planı yapın, o planı uygulayacak aydın genci zor bulursunuz.”*

Tiyatro taklit ile başlayıp, dans ile görünür oldu. Tiyatronun özü önce akıl ve sonra danstır. Akıl olmayan yerde bilinçli bir eylem yoktur. Eylem ise tiyatronun kendisidir. Eski uygarlıklarda görülen ayinler, dinsel şölenler buna güzel bir örnektir. (Alınışık, 2005:7).

Tiyatro çalışmaları okullara girdiğinde yetişecek olan kuşak; yerel sanatçıları, yazarlarını oluşturabileceği için, giderek Türkiye kalkınmasında ve kültüründe en etkin rolü oynayacak olan “bölge tiyatroları” kuruluşu da kendiliğinden ortaya çıkacaktır (Merter, 2004:11). Tecrübelerine göre “Tiyatro” eğitimde kullanıldığında toplumların ve bireylerin gelişmesinde etkili olur (Ülger, 2019:4). Devlet, çocukları ve gençleri tiyatro etkinlikleriyle tanıştırmayı gerekli önlemleri alarak yetiştirme çabası içinde olmalıdır (Nutku, 2002:13).

Çocuk ve tiyatro birbirini tamamlamaktadır. Çocuk küçük yaşından itibaren oynamaya başlar. Oyunlar kurar, hayal güçleriyle mekanlar kurar, doğaçlamayı kullanarak rollere girer, nesnelere anlamlandırır. Oyun oynama, giderek çeşitli biçimlerde kişisel yansımaları döndürür. Sevilen kişi beklemenin sınırlarını aşarsa, çocukta kaygıdan güvensizliğe doğru gelişen bir duygu var olur. Böylece normal gelişimini sürdüren çocukta, sevilen kişi, onun yaşamına birdenbire girer ve birdenbire çıkar. Başka deyişle, ilkel tiyatro biçimi içinde, çocuk için en yakın kişi birdenbire yaşamın içinde ev dışındadır. Çocuk

da deneyimle kendine olan güvenini kazandıkça oyunun içinde ya da dışında olmanın hilesini kullanır. Bunu da kısmen yansılayarak, kısmen de yaratışa dayanan bir bulgu olarak getirir. Yürümeye başladı mı kendi dünyası olarak kavradığı oda kapısına kadar koşar, bir an duraksar, ondan sonra da eşiği atlar. Çocuk birdenbire yaşamın dışına çıkmıştır. Çocuk bu hareketleri yaparken, onun yanında bulunan sevdiği ile paylaşır. Öyleyse paylaşma çocukta sağlıklı sonucu getiren önemli bir öğedir (Nutku, 2002:17, 18).

Okul öncesi dönemde çocuklar okul ortamına girdiklerinde farklı bir çevreye olduklarını anlarlar. Bu yeni çevrenin kuralları olduğunu da fark ederler. Okul ortamında yapılandırdıklarının üzerine yeni bilgiler, yeni görgüler eklemeyi, sosyalleşmeyi, paylaşmayı, haklarını öğrenmeyi, savunmayı, başkalarına zarar vermemeyi de öğrenirler. Sınıf içinde etkili bir ortam amaçlayan okul öncesi öğretmeni, istenmeyen davranışların yönetilmesi için büyük çaba sarf etmesi gerektiği bilinmektedir. Sınıf düzenini bozan, eğitim-öğretim faaliyetlerinin yürütülmesini engelleyen, öğretmen-öğrenci etkileşimini engelleyen davranışlar, istenmeyen davranışlardır (Gangal & Öztürk, 2019). “Cameron (1998) sınıf ortamında istenmedik davranışları 5 kategoride tanımlamaktadır. Bunlar; saldırgan davranışlar (vurmak, saç çekmek, tekmelemek, itmek ve küfür etmek vb.); fiziksel olarak istenmedik davranışlar (parçalamak, zarar vermek, karalamak, fırlatmak vb.); sosyal olarak istenmedik davranışlar (koşuşturmak, bağırıp çağırmak ve tepinmek, öfkeli olmak vb.); meydan okuyucu davranışlar (istekleri yerine getirmeyi reddetmek, kurallara uymamak, sözel ve sözel olmayan meydan okuyucu davranışlar sergilemek vb.) ve kendine yönelik istenmedik davranışlardır.”(Aşantoğrul & Bal & Dönmez & Karasulu, 2018).

Bütün dünya da ve ülkemizde 0-6 yaş çocukların okul öncesi eğitimi alması yaygınlaşmıştır. Okul öncesi eğitim ile çocuklar ilk kurumsal deneyim kazanmaktadır. Bu deneyimle çocuklar, okul yaşantısına daha başarılı bir şekilde uyum sağlamaktadırlar (Cevher & Güven, 2005).

Okul öncesi kurumlarında ilk hedef öğrenci davranışlarının oluşturulmasıdır. Sınıf yönetimi istenmeyen davranışlarla baş edip, öğrenci performansını yükseltmek için bir araçtır (Aşantoğrul & Bal & Dönmez & Karasulu, 2018). Sınıf ortamında farklı aile kültürlerinden gelen birçok çocuk bulunmaktadır ve bu farklılıkların bir araya gelmesi sonucunda sınıf içi olumsuzluklar ortaya çıkabilmektedir. Farklı çevrelerde yetişen çocukların birbirinden farklı davranışlar geliştirdiği bilinmektedir ve akran etkileşimi ile farklı davranışlar çocuklar arasında yaygınlaşabilmektedir (Gangal & Öztürk, 2019).

1.1. Problem Durumu

Tiyatro bütün sanat dallarını bir arada sunan kapsamlı bir sanattır. Çocukların pek çok alanda kendisini ifade etmesini kolaylaştırır. Demokratik bir çalışma alanı sunan tiyatro önemli bir eğitim aracı rolü de üstlenir. Çocukların yargılama, değerlendirme, sorunları çözme becerileri kazanmalarına yardımcı olur. Tiyatro bunları yaparken bizlere, çocuklarımıza istendik davranış kazandırma şansı da sunar. Oyunun hayatındaki kaçınılmaz yerini bildiğimiz çocuklarımıza hem eğlendirip hem de değer eğitimi verebileceğimiz en önemli araçların başında çocuk tiyatrosu gelmektedir. Tiyatronun bu büyülü dünyası ile güzel zaman geçiren çocuklara istendik davranışlar ve değerler ilmek ilmek işleyebiliriz. Bizim için önemli değerleri de yine tiyatro yardımıyla çocuklarımıza benimsetebiliriz (Türkan & Türkan, 2018). Sınırsız hayal gücüne ulaşmada tiyatro, etkili bir sanattır. Eğitimde tiyatronun kullanılması öğrencileri farklı açılardan (kazanımların kazandırılması, hayata bakış açılarının değişmesi, dünyayı ve çevreyi anlamlandırması) geliştirmektedir. Tiyatro insanla var olan ve insanla gelişen bir sanattır (Altınbay, 2012). Yaşanılan çağ bilgi çağı, bilgi güçtür, doğrudur. Ancak bilgi çağı ve bilgi, gücünü internete, akıllı telefonlara ve

televizyona kaptırmıştır. İnternetin, televizyonun ve akıllı telefonların, sosyal medyanın çekiciliği baş döndürücü bir hızla artmakta, bilgi çağının ana kaynağı kitaplar gittikçe değerini kaybetmektedir. Bunun yanında geçmişin çocukları sokak oyunlarıyla sosyalleşmiş, bu günün çocukları ise siteler içinde sosyalleşememişlerdir. Bunun sonucunda çocuklar yaratıcı yönlerini kaybetmekte, hayal güçleri yok olmaktadır. Bütün bunların yanında istenmeyen davranışların nedenlerinden okul içi nedenler, okul dışı nedenler karşısında çekiciliği güçlü olan çalışmalarla, uygulamalarla ve etkinliklerle çocukların karşısına çıkılmalıdır. Daha güçlü ve ilgi uyandıran çekiciliği olan tiyatro etkinlikleri kullanılarak istenmeyen davranışların istenen davranışlara döndürülmesi sağlanacaktır. Oyun ve tiyatroyu eğitimde kullanmak, yaratıcılığa çağdaş bir boyut getirmektir (Adıgüzel, 2006:5)

Çocuğun kendi öğrenmesiyle birlikte, diğer öğrencilerin öğrenmelerini kesen, dersi bölen, öğretmeni ve arkadaşlarıyla etkileşimi engelleyen, okul eşyalarının veya kişilerin özel eşyalarının zarar görmesine yol açan davranış istenmeyen davranıştır (Argon ve Nartgün, 2016:220). Sınıf ortamında öğrenmeyi olumsuz yönde etkileyen her türlü davranış istenmeyen davranıştır (Çanakçı, H. & Çankaya, 2011). Çelikkaleli (2009)'ye göre istenmeyen öğrenci davranışları 3 ana başlıkta incelenebilir;

1.Okul Dışı Nedenler

a) Öğrencinin ailesinin sahip olduğu özellikler: Anne-baba arası fikir ayrılıkları, aşırı şefkat, aşırı baskı, beslenme konusunda çocuğa ısrarcı olma, ekonomik sorunları çocuğa yansıtma, istenmediğini çocuğa hissettirme ve korkutma da istenmeyen davranışların ortaya çıkmasında etkili olabilmektedir.

b) Kitle iletişim araçları: Kitle iletişim araçlarından televizyon ve son dönemlerde internet çocukların yaşadıkları birçok istenmeyen davranışın nedeni olarak gösterilmektedir.

2.Okul-Sınıf İçi Nedenler:

a) Okulun ve sınıfın sahip olduğu özellikler: Öğrenci sayısı, okul kuralları, sınıfın gürültülü olması, sınıfın kalabalık olması, aydınlatmanın yetersiz olması, yönetim yapısı ve anlayışı okulda bulunan öğrencilerin tutum ve davranışlarına yansımaktadır.

b) Öğretmenlerden kaynaklı nedenler: Öğretmenin kişisel özellikleri, öz-güven eksikliği, tükenmişlik düzeyi, başarısızlık korkusu, çocuklardan hoşlanmama ve bazı özel sorunların sınıf içerisinde disiplin sorunlarının nedeni olabilir. Öğretmenlerin fikirleri, değerleri ve eylemleri sınıfların iklimin ve yaşantılarını belirleme de etkilidir (Shindler, 2016:16). Yapılan bazı araştırmalar öğretmenin kişiliğinin ve tutumunun sınıf içinde en önemli değişken olduğunu göstermektedir (Argon & Nartgün, 2016:141).

3.Öğrencilerin sahip olduğu kişisel özellikler: Çocuğun yaşadığı duygusal problemler. Öğrencilerin temel beklentileri öğretmenleri tarafından karşılanmazsa, bu beklentileri karşılamak için başka yollara başvuracaklardır (Shindler, 2016:31).

İstenmeyen öğrenci davranışları ile ilgili literatür incelenmesi sonucu sınıf içinde görülen istenmeyen davranışlar; sırası gelmeden konuşma, arkadaşları rahatsız etme, ders etkinliklerine katılmayı reddetme, öğretmenin istemlerine karşı gelme, arkadaşlarının çalışmalarını bölme, dikkatini derse vermeme olarak görülmüştür (Balci, Çapri & Çelikkaleli, 2010).

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada okul öncesi çocuklarda istenmeyen davranışların önlenmesinde tiyatronun etkisinin ortaya konulması amaçlanmaktadır. Konuyla ilgilenen araştırmacılara ışık tutacağı sanılmaktadır. Bu çalışmanın en önemli yanı, tiyatro etkinliklerini okulların tamamında kullanmanın gerekliliğini göstermektir. Amaç öğrencileri tiyatrocü yapmak değil, gerçek rollere roller içinde erişmeyi, öfke, sevinç, acı duymayı, gülmeyi öğrenen, duygularını tanıyan, onlarla birlikte yaşamayı bilen ve onların üstesinden gelen nesiller yetiştirmektir. Çocukların sahneye çıkması amaç değil, sosyalleşmelerini, yaşama bakış açılarını geliştirmektir (Yeşildal, 2013). Alanda yapılan çalışmalar sonucunda okul öncesi çocuklarda istenmeyen davranışların giderilmesine yönelik tiyatronun etkisiyle ilgili bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Problem Cümlesi

Okul Öncesi Çocuklarda Görülen İstenmeyen Davranışların Önlenmesinde Tiyatronun Etkisine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Alt Problemler

- 1.Okul öncesi çocuklarda istenmeyen davranışların kaynakları nelerdir?
- 2.Okul öncesi çocuklarda anne-babalardan kaynaklanan istenmeyen davranışlar nelerdir?
- 3.Okul öncesi çocuklarda istenmeyen davranışlarda okul içi ve okul dışı nedenler nelerdir?
- 5.Okul öncesi çocuklarda istenmeyen davranışların giderilmesinde tiyatro etkinliklerinin kullanılmasının etkileri nelerdir?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırma grubu, veri toplama aracının geliştirilmesi ve verilerin çözümlenmesi bölümleri yer almaktadır. Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan görüşmenin standart açık uçlu soru sorma tekniği kullanılacaktır. *“Gözlem görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konulmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlar. Başka bir deyişle nitel araştırma, kuram oluşturmayı temel alan bir anlayışla sosyal olguları bağlı buldukları çevre içerisinde araştırmayı ve anlamayı ön plana alan bir yaklaşımdır, diye ifade etmektedir. Görüşme, nitel araştırmada temel veri toplama araçlarından biridir. Aynı zamanda başkalarını anlamak için kullanılan en güçlü yöntemlerdendir. Görüşme, sosyal bilimlerde ve özellikle sosyolojide en sık kullanılan araştırma yöntemlerinden biridir”* (Yıldırım & Şimşek, 2005).

2.2. Araştırma Grubu

Çalışma grubu, Trabzon İli Akçaabat İlçesi'nde Söğütlü Anaokulu ve Çarşıbaşı İlçesi'nde Çarşıbaşı Anaokulu kurumlarında görevli öğretmenlerden oluşmaktadır. Bu kurumlarda görev yapan öğretmenlerin tamamına yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır.

Tablo 1. *Katılımcıların, cinsiyete, eğitim seviyesine, unvanlarına, mesleki kıdeme, mezun oldukları branşlara ve görev yaptıkları okul türü değişkenlerine göre dağılımları (n=12)*

Değişkenler		n	%
Cinsiyet	Kadın	18	90.0
	Erkek	2	10.0
Eğitim Seviyesi	Lise	2	10.0
	Yüksekokul	6	30.0
	Üniversite	12	60.0
Ünvanınız	Müdür	2	10.0
	Müdür Yardımcısı	2	10.0
	Öğretmen	16	80.0
Mesleki Kıdem	1-5 yıl	6	30.0
	6-10 yıl	7	35.0
	11-15 yıl	4	20.0
	16-20 yıl	2	10.0
	21 yıl ve üstü	1	5.0
Branş	Okul Öncesi Öğretmeni	20	100.0

2.3. Veri Toplama Araçları

Veri toplamak amacıyla araştırma konusu ile ilgili olarak makaleler, ulusal ve uluslararası internet siteleri taranmış olup, veri toplama aracı olarak kullanılacak olan yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirilerek uygulanmaya hazır hale getirilmiştir. Yarı yapılandırılmış olarak hazırlanan görüşme formu iki ayrı bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde öğretmenlerin özelliklerini belirlemeye yönelik bilgiler istenmiş, sonraki bölümde ise öğretmenlere görüşlerini almak için sekiz adet açık uçlu soru yöneltilmiştir. Bu sorular; “ Okul öncesi eğitim kurumlarında çocuklarda istenmeyen davranışlarda okul dışı nedenler nelerdir, Okul öncesi eğitim kurumlarında çocuklarda anne-babalardan kaynaklanan istenmeyen davranışlar nelerdir, Okul öncesi eğitim kurumlarında çocuklarda görülen istenmeyen davranışların okul içi nedenleri nelerdir, Okul öncesi eğitim kurumlarında çocuklarda görülen istenmeyen davranışlarda medyanın ve internetin etkileri nelerdir, Okul öncesi eğitim kurumlarında çocuklarda görülen istenmeyen davranışların giderilmesinde tiyatro etkinliklerinin etkisi var mıdır, Okul öncesi eğitim kurumlarında dersleriniz esnasında tiyatro etkinliklerini kullandığınızda öğrencilerinizde gördüğünüz olumulu ya da olumsuz davranışlar nelerdir, Okul öncesi eğitim kurumlarında yaptığınız sınıf içi etkinliklerine ve tiyatro etkinliklerine çocukların ilgileri nasıldır, Üniversite eğitimleri sırasında öğretmenlerin “Tiyatro Etkinlikleri” dersi görmelerini uygun buluyor musunuz” olarak belirlendi. Bilgi toplama aracına uzman görüşü alınarak (Okutan, 2016) son şekli verilmiştir.

2.4. Veri Toplama Süreci

Veri toplama aracı olarak nitel çalışmaların veri toplama tekniklerinden biri olan katılımcı olmayan gözlem tekniği kullanılmıştır. 2017 yılının Şubat ayının son haftasında Çarşıbaşı Anaokulu’na, mart ayının ikinci haftasında Akçaabat Söğütlü Anaokuluna gidilmiştir. Öğretmenlerin sınıf içinde gördükleri istenmeyen davranışlara ve istenmeyen davranışları azaltmak için kullandıkları tiyatro etkinliklerine dayanan verilerin toplanmasında, görüşme türlerinden yarı-yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak, istenmeyen davranışların giderilmesinde tiyatronun etkisine ilişkin görüşleri belirlenmiştir. Öğretmenlere sınıflarında görülen istenmeyen davranışların kaynakları nelerdir, görülen bu istenmeyen davranışların giderilmesinde tiyatronun etkisi sorulmuştur. Her bir öğretmen ile birebir görüşme yapılmıştır. Görüşmeler 30-35 dakika sürmüştür. Görüşme sonuçları görüşme formuna yazılmıştır. Araştırma için gerekli izin

Trabzon valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden 19.12.2016 tarih ve 32438636/604.01/14293004 sayı ile alınmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Okul öncesinde eğitim gören öğrencilerde görülen istenmeyen davranışların giderilmesinde tiyatronun etkisine ilişkin öğretmen görüşleri yazılı olarak alındı. Araştırmada verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sorularıyla belirlenen temalar; okul öncesi öğretmenlerle görüşmeler yapılmadan önce hazırlanmış olup, problemin alt problemleri görüşme soruları temel alınarak belirlenmiştir. Kodlamalarda analiz birimi olarak öğretmenlerin yazdığı cümleler üzerinde durulmuştur. İçeriklerin değerlendirilmesi araştırmacı tarafından yapılmıştır. Okul öncesi öğretmenlerin görüşleri araştırma problemine cevap olacak şekilde birleştirilerek yorumlanmıştır. Araştırmaya katılanların görüşlerinin yorumlanması aşamasında frekans ve yüzde kullanılmıştır.

3. BULGULAR

Tablo 2. *Okul öncesi eğitim kurumlarında çocuklarda istenmeyen davranışlarda okul dışı nedenlere ilişkin öğretmen görüşleri dağılımı*

<i>Okul öncesi çocuklarda istenmeyen davranışların kaynakları</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Anne babanın aile içinde örnek davranış sergilememesi	11	21.5
Akranlardan görülen olumsuz davranışların sergilenmesi	9	17.6
Sosyal çevreden görülen olumsuz davranışların örnek alınması	7	13.7
Televizyonun kontrolsüz izlenilmesi	12	23.5
Teknoloji bağımlılığı, internet, cep telefonu düşkünlüğü	12	23.5
Toplam	51	100

Tablo 2'de de öğretmenlerden 11'i, anne babanın aile içinde örnek davranış sergilememesi, 9'u, akranlardan görülen olumsuz davranışların sergilenmesi, 7'si, görülen olumsuz davranışların örnek alınması, 12'si, televizyonun kontrolsüz izlenilmesi, 12'si, teknoloji bağımlılığı, internet, cep telefonu düşkünlüğü şeklinde olumsuz davranışlarda bulduklarını ifade etmektedirler.

Televizyon ve internet, okuldan arta kalan zamanının çoğunu evde geçiren çocuklar için vazgeçemeyecekleri bir eğlence kaynağıdır. Televizyonun ve internetin çocuklar üzerindeki etkisi incelenirken şiddet ve cinsel öğeler içeren programların ve yayınların etkisi üzerinde önemle durulması gerekmektedir (Cebeci, 2016:16).

Tablo 3. *Okul öncesi eğitim kurumlarında çocuklarda anne-babalardan kaynaklanan istenmeyen davranışlara ilişkin öğretmen görüşleri dağılımı*

<i>Anne babalardan kaynaklanan istenmeyen davranışlar</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Çocuklara karşı tutarsız tutumlar gösterme	12	11
İstenmeyen davranışı pekiştirme	16	14.6
Kulaktan eğitim (Model olamama)	8	7.3

Çocuklara karşı aşırı koruyucu olma	18	16.5
Çocukların her davranışına müdahale etme	13	11.9
Kendi başlarına faaliyet yapmaya fırsat vermeme	9	8.2
Özgüven eksikliğine neden olma	14	12.8
Anne babaların boşanmış olması, aile içi şiddet, sevgisizlik olması	19	17.4
Toplam	109	100

Tablo 3'te görüldüğü gibi, okul öncesi öğretmenlerinden 12'si anne ve babaların çocuklarına karşı tutarsız davranışlar gösterdiğini, 16'sı anne ve babaların istenmeyen davranışı pekiştirdiklerini, 8'i anne ve babaların model olamadığını, 18'i anne ve babaların çocuklara karşı aşırı koruyucu olduklarını, 13'ü anne ve babaların çocukların her davranışına müdahale ettiklerini, 9'u anne ve babaların çocukların kendi başlarına iş başarmalarına fırsat vermediklerini, 14'ü anne ve babaların özgüven eksikliğine neden olduklarını, 19'u anne ve babaların boşanmış olması, aile içi şiddet, sevgisizlik gibi olumsuz durumlar nedeniyle çocuklarda istenmeyen davranışların arttığını ifade etmektedirler.

Aile bireylerinin sahip olduğu kişisel ve sosyal özellikler, çocukların anne-babayı rol model olarak alması istenmeyen davranışların oluşmasında etkindir. Genetik özelliklerin transferi, ailedeki boşanma, anne-babadan birinin kaybı ve bunun sonucunda çocuğun duygusal ihtiyaçlarının karşılanmaması bireyin üzerinde olumsuz etkiler meydana getirmektedir (Cebeci, 2016:14).

Tablo 4: Okul öncesi eğitim kurumlarında çocuklarda görülen istenmeyen davranışların okul içi nedenlerine ilişkin öğretmen görüşleri dağılımı

Okul Öncesi Çocuklarda Görülen İstenmeyen Davranışların Okul İçi Nedenleri	f	%
Okulun ve Sınıfların fiziki yapısı	20	30.76
Kalabalık sınıflar-Öğrenci sayıları	17	26.15
Anlaşılamayan Okul Kuralları	6	9.23
Yönetim Yapısı	3	4.61
Okulun çevresinin olanakları, sosyal yapısı	5	7.69
Öğretmenlerin alanlarında yetersizliği	8	12.30
Öğretmenin tükenmişlik düzeyleri	4	6.15
Çocuğun yaşadığı duygusal problemler	2	3.07
Toplam	65	100

Tablo 4'te görüldüğü gibi, anasınıfı öğretmenlerinden 20'si istenmeyen davranışların okul içi nedenlerini okulun ve sınıfların fiziki yapısına, 17'si kalabalık sınıflar-öğrenci sayılarına, 6'sı anlaşılmalı okul kurallarına, 3'ü yönetim yapısına, 5'i Okulun çevresinin olanaklarına ve sosyal yapısına, 8'i Öğretmenlerin alanlarında yetersizliğine, 4'ü Öğretmenin tükenmişlik düzeylerine, 2'si çocuğun yaşadığı duygusal sorunlara bağlamaktadırlar.

İstenmeyen davranışların belli başlı nedenleri; toplumun rolü, ailenin rolü, okulun rolü ve okullarda öğrencilere düşünme yetisinin verilmesindeki başarısızlığı olarak incelemiştir Edward (1903), ayrıca problem davranışların altında yatan nedenler ile ilgili bir başka sınıflama yapan Burden (1995) ise bu nedenleri şu şekilde ele almıştır; fizyolojik çevre (sağlıkla ilgili faktörler), fiziksel çevre (okuldaki ve evdeki olanaklar, sınıf düzenlemeleri, eğitimci ve yönetici kadronun yetersizliği, yöntem ve materyaller) ve psikososyal çevre (ilgiler, değerler, beklentiler, motivasyon) olarak belirtmiştir (Cebeci, 2016:12).

Tablo 5: Okul öncesi eğitim kurumlarında çocuklarda görülen istenmeyen davranışlarda medyanın ve internetin etkilerine ilişkin öğretmen görüşleri dağılımı

<i>Okul Öncesi Çocuklarda Görülen İstenmeyen Davranışlarda Medyanın ve İnternetin Etkileri</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Olumsuz örnek oluşturabilecek tv programlarının fazlalığı	20	28.57
Çizgi film karakterlerinin olumsuz davranışlar sergilemesi	19	27.14
Bilgisayar oyunlarının çocukların şiddete eğilimli olmalarını tetikliyor	12	17.14
Televizyon ve internet oyunları çocuk beyin hücrelerini tembelleştiriyor	6	8.57
Cep telefonu kullanımı, anne-babaların telefonu çocuklara vermesi, alışkanlık haline gelmesi	13	18.57
Toplam	70	100

Tablo 5'te görüldüğü gibi, okul öncesi öğretmenlerinden 20'si okul öncesi çocuklarda görülen istenmeyen davranışların nedenlerini olumsuz örnek oluşturan tv programlarının fazlalığına, 19'u çizgi film karakterlerinin olumsuz davranışlar sergilemesine, 12'si bilgisayar oyunlarının şiddete eğilimli olmalarını tetiklemesine, 6'sı televizyon ve internet oyunları çocukların beyin hücrelerinin tembelleşmesine, 13'ü cep telefonu kullanımı, anne babaların telefonları çocuklara vermesi, alışkanlık haline gelmesine bağlamaktadırlar.

Televizyon ve internet, okuldan eve gelen çocuğun bütün zamanını almakta ve vazgeçemeyecekleri bir eğlence kaynağı olmaktadır. Muhakeme becerisi gelişmeyen çocukların, televizyon ve internetin doğru ve yanlış yönlerini anlayamamakta, izledikleri vurma, kırma, yaralama, öldürme vb. sahneler şiddete eğilimlerini artırmaktadır. Geç saatlere kadar televizyon ve internet başında zaman geçiren çocuklar, ertesi gün erken kalkmamakta, erken kalkıp okula gitse bile ders içinde istenmeyen davranışlar sergilemektedirler (Cebeci, 2016:19).

Tablo 6: Okul öncesi eğitim kurumlarında çocuklarda görülen istenmeyen davranışların giderilmesinde tiyatro etkinlikleriyle ilgili olarak öğretmen görüşleri dağılımı

<i>Okul Öncesi çocuklarda görülen İstenmeyen Davranışların Giderilmesinde Tiyatro Etkinliklerinin Etkisi</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Tiyatro etkinliklerinin içindeyken doğruyu ve yanlışını yaşıyor	12	13.63
Tiyatro etkinlikleri çocukların dikkatini çekiyor, tiyatro etkinliklerinde geçen olumlu her durumu yaşantısında uyguluyor	6	6.81
Tiyatro etkinliklerinde iken sergilediği istenmeyen davranışları unutup	9	10.22
Tiyatro etkinliklerinde gösterdiği istenmeyen davranışları görünce olumsuz davranışlarından vazgeçiyor	11	12.5
Tiyatro etkinliklerini katılım ve izleme sonucunda olumsuz davranışları azalmaktadır.	14	15.90
Tiyatro çocukları heyecanlandırıyor	16	18.18
İstenmeyen davranışların giderilmesinde tiyatro etkinliklerinin uyarıcı etkisi yüksektir	20	22.72
Toplam	88	100

Tablo 6'da görüldüğü gibi, okul öncesi öğretmenlerinden 12'si okul öncesi çocuklarda görülen istenmeyen davranışların giderilmesinde tiyatro etkinliklerinin etkisini, tiyatro etkinliklerinin içindeyken doğruyu yanlışını yaşamasına, 6'sı tiyatro etkinliklerindeki olumlu her durumu yaşantısında uygulamasına, 9'u tiyatro etkinliklerindeki sergilediği istenmeyen davranışları unutmamasına, 11'i tiyatro etkinliklerinin içindeyken gösterdiği istenmeyen davranışları görünce, olumsuz davranışlardan vazgeçmesine, 14'ü etkinliklerin içindeyken ya da seyrederken olumsuz davranışları hatırlamamasına, 16'sı tiyatro

etkinliklerini sevmelerine, 20'si çocuklarda görülen istenmeyen davranışların giderilmesinde tiyatro etkinliklerinin uyarıcı etkisinin yüksek olmasına bağlamaktadırlar.

Almanya'daki bir deneme modeline göre (1975); Çalışmalar katılan öğrencilerin sosyal davranışları tümünden iyileşmiştir. Dışlanan ya da katılmayan çocukların ya da aşırı hareketlilerin oyuna entegrasyonu mümkün olmuştur. Öğrenciler daha az saldırganlık göstermiş; işbirliği yapabilme yetileri güçlenmiş, artmıştır. Lise öğretmenleriyle yapılan çalışmalarda, öğretmenler önyargıların ne kadar etkili olduğunu fark ettiler ve bunların üzerine konuşmanın hatta bunlar üzerine oyunlar oynamanın gerekliliğine karar verdiler. Bu yüzden Litvanya'da Tiyatro Sporunu bütün liselerde zorunlu ders olarak okutulmakta, çünkü Tiyatro Sporunda ötekiyi dinlemek ve fikirlerine evet diyerek onlara bir şeyler eklemek yaşamsaldır. Sadece kendimizi iyi göstermeye çalışmada, diğer kişilerin de iyi görünmelerine hizmet ederken mizahın gücünü kullanmak çok önemlidir (Tarhan, 2013:41). Viola Spolin'e (1963) göre; çocuğun içinden geldiği gibi rol yapması kendini ifade etmesinde önemlidir. Roller ile her alanda tecrübeler kazanır (Akt.Tarhan, 2013:53). Eğitimde tiyatronun kullanımı, bireylerin başkalarını gözlemlemekten ve başkalarından geri bildirim almayı öğrendikleri, ayrıca kişi ve çevre arasında kendi kendini yansıtır ve etkileşimleri ile öğrenme fikri ile desteklenmektedir. TIE, çocukların yaşama bir gözlemci olarak bakmalarını sağlar ve kendileri için oynanan bu durumlarla ilgili bilinçli ahlaki kararlar verir. Bu nedenle, çocukların farklı seçimlerle deney yapabilecekleri ve kendilerinin ve başkalarının davranışlarının duygusal sonuçlarını deneyip öğrenebilecekleri 'bilişsel bir oyun alanı' sağlar (Ayres, Monks & Thomson, 2012).

Tablo 7: Okul öncesi eğitim kurumlarında dersleriniz esnasında tiyatro etkinliklerini kullandığınızda öğrencilerinizde gördüğünüz olumlu davranışlara ilişkin öğretmen görüşleri dağılımı

<i>Okul Öncesinde dersleriniz esnasında tiyatro etkinliklerini kullandığınızda öğrencilerinizde gördüğünüz olumlu davranışlar</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Sakinleşiyorlar	18	12.67
Dikkatlerini Topluyorlar	20	14.08
Anlatılanları, verilmek isteneni %95 oranında anlıyorlar	17	11.97
Özgüvenleri gelişiyor	19	13.38
Konuşma yetenekleri gelişiyor	16	11.26
Birbirlerini daha iyi anlıyorlar, empati kuruyorlar	11	7.74
Kelime hazneleri zenginleşiyor	12	8.45
Kendilerini daha rahat ifade edebiliyorlar	15	10.56
Çocuklar jest ve mimiklerini daha iyi kullanabiliyorlar	8	5.63
Algılama yeteneklerini geliştiriyor	6	4.22
Toplam	142	100

Tablo 7'de görüldüğü gibi, okul öncesi öğretmenlerinden 18'i tiyatronun kullanılmasının; özgüvenlerinin gelişmesine, 19'u özgüvenlerinin gelişmesine, 16'sı konuşma yeteneklerinin gelişmesine, 11'i birbirlerini daha iyi anlamalarına, empati kurmalarına, 12'si kelime haznelerinin gelişmesine, 15'i kendilerini daha rahat ifade edebilmelerine, 8'i jest ve mimiklerini daha iyi kullanabilmelerine, 6'sı algılama yeteneklerinin gelişmesine bağlamaktadırlar.

Almanya'da uygulanan modelin sonuçlarına göre; konuşma güçlükleri, kompleksler, okul korkusu hemen hemen silinmiştir. Estetik deneyimler ve uygulamalar, öğrencilerin kendilerine güvenlerini arttırmıştır. Başarısız ya da az başarılı (akademik başarı açısından) öğrenciler, oyun grupları içinde takdir görmüşlerdir. Palen ve Coatsworth'e göre, okul ve okul dışı etkinliklere katılan öğrencilerin istenmeyen

davranışları azalttığı görülmüştür (Çelikkaleli, 2009). Son yıllarda eğitimin her alanında dünya genelinde başarıyı yakalayan Finlandiya eğitim sistemi incelendiğinde; tiyatro etkinliklerini bütün derslerde uyguladıkları görülmektedir. Aytaş ve Yalçın (2012)'a göre; Çocuklar, tek başlarına oynadığı gibi, birden çok çocuk bir araya geldiğinde oyunlar o anda kurulur. Kurulan oyunların yönetmeni de oyuncularını da kendileridir. Konuşmalar oyuna göre şekillenir. Böylelikle oyunlar çocukların kendilerini ve çevrelerini şekillendirmede etkili olurlar (Aytaş & Yalçın, 2012). Kırk yılı aşkın deneyime sahip bir tiyatro eğitimcisi olan Jones'un çalışmaları, Amerikan Tiyatro ve Eğitim Birliği, Eğitim Tiyatro Birliği ve California Eyalet Senatosu (diğerleri arasında) tarafından tanınmıştır. Jones'un çalışmaları sonucunda tiyatro eğitim alan çocukların; Kinestetik, sanatsal, zihinsel, kişisel becerilerinin geliştiği görülmüştür (Montana, 2008). Türkiye'de ise okul içinde halk eğitim merkezleri aracılığıyla açılan uygulamalı tiyatro kursları ya da veliler tarafından özel olarak tutulan tiyatro hocaları aracılığıyla yapılan oyun çalışmalarından öteye geçememiştir. Okullarda ders olarak düşünülmüş ancak gerçekleştirilememiştir.

Tablo 8: Okul öncesi eğitim kurumlarında çocuklarıyla yaptığınız sınıf içi etkinliklerine ve tiyatro etkinliklerine ilişkin öğretmen görüşleri dağılımı

<i>Okul Öncesi çocuklarıyla Yaptığınız Sınıf İçi Etkinliklerine ve Tiyatro Etkinliklerine İlgileri</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Sınıf içi etkinliklerine ilgi gayet güzel, ancak tiyatro ismini duyunca sevinç çığlıkları duyulur	12	42.85
Sınıf içi etkinliklere göre tiyatro etkinliklerine ilgi daha yüksektir.	16	57.14
Toplam	28	100

Tablo 8'de görüldüğü gibi, okul öncesi sınıflarda yapılan sınıf içi etkinliklerin, tiyatro etkinlikleriyle kıyaslandığında ana sınıfı öğretmenlerinden 12'si tiyatro ismi duyulunca sevinç çığlıkları atılmasına, 16'sı tiyatro etkinlikleri duyulunca ilgi ve merak daha fazla olmasını tiyatroya bağlamaktadırlar.

Almanya'da uygulanan modelin sonuçlarına göre; öğrenciler belli güdülenmeleri olumlu biçimde almışlar, katılımcı, etkin (aktif), ilgili (oyunla) duruma gelmişlerdir. Bunun bir kanıtı da, sanatçılarla yaptıkları çalışmaları çok iyi akıllarında tutmuş olduklarının gözlemlenmiş olmasıdır. Güdülenme ve ilgi, oyun derslerinden arta kalan zamanlarda, aynı derste ve boş zaman değerlendirmelerinde de etkisini sürdürmüştür (Çelikkaleli, 2009). Baltacıoğlu'nun (2006) ifadesine göre; temsil, yürümesini, kımıldamasını, durmasını, oturmasını bilmeyen çocukların birçok etkinli, medeni ve ahenkli bir tavırla ve yaşamın koşullarına uygun olarak öğrenmeleri yolunda bir fırsat, çeşit jimnastiktir. Okuldaki tiyatrodaki bütün dikkat öğrencide yoğunlaşmalıdır. Metin, yönetmen, sahne, dekor gibi ikincil öğelerin sınırlandırılmasından, baskısından öğrenci kurtulmuş olmalıdır. Kendiyle baş başa kalabilmeli, kendi yeteneklerini deneye deneye kendi keşfedip onları keyfince geliştirebilmelidir. Okuldaki amaç, profesyonel tiyatroyla yarış edecek, ya da profesyonelleri taklit edecek gösterimler üretmek değildir. Tiyatrocu yetiştirmek hiç değildir. Amaç çocukta kişiliğini zenginleştirip güçlendirecek tiyatro duygusunu geliştirmektir, diye ifade etmektedir (Baltacıoğlu, 2006:25). Bir oyunda olmanın harika şeylerinden biri, kısa bir süre için başka biri olmanızdır. Duyguları hakkında konuşmak için mücadele eden bir çocuk için, bir karakterin arkasında kaybolma ve onu açılmak için bir aracı olarak kullanma konusunda muazzam bir rahatlama vardır. Çocuklar için bir yaz tiyatro programı yürüten Olkowski, "Çocuklar için başkalarının rolünü oynarken belirli duyguları denemeleri ve sahiplenmeleri çok güvenli bir yol" diyor. "Sahnede çiçek açabilen ve kendilerini akranlarının etrafında rahat hissetmeyecek şekilde ifade edebilen utangaç çocuklarla çalıştım." Başkasının rolünü oynamak da çocuklara empati öğretir. Okullarımızın Neden Sanata İhtiyacı Olduğunu Yazan Jessica Hoffman Davis "Kendilerini başkasının yerine koymayı öğreniyorlar" diyor. "Bir

başkasının rolünü yerine getirirken, diğer kişi gibi düşünmenin nasıl bir şey olduğunu öğrenirler.” Ebeveynler ayrıca hassas konular hakkında bir diyalog açmak için bir çocuğun tiyatro performansını kullanabilirler. “Oyunda bir karakterin deneyimini yaşayın ve çocuğunuzun durumuna bağlayın” demektedir (Savacool, 2013).

Tablo 9: Üniversite eğitimleri sırasında “Tiyatro Etkinlikleri” dersi görmeleriyle ilgili görüşleri dağılımı

<i>Okul öncesi öğretmenlerinin üniversite eğitimleri sırasında “Tiyatro Etkinlikleri” Dersi Görmeli</i>	<i>F</i>	<i>%</i>
Anasınıfı öğretmenleri üniversitelerde Tiyatro Etkinlikleri dersi görmelidir	20	30.76
Tiyatro etkinlikleri dersi gören okul öncesi öğretmenleri daha donanımlı olur	17	26.15
Tiyatro etkinlikleri dersi alan okul öncesi öğretmenlerinin hayal güçleri güçlü olur, öğrencilerinin hayal güçlerini artırır	12	18.46
Tiyatro etkinlikleri dersi alan okul öncesi öğretmenlerinin, öğrencilerinin yaratıcı yeteneklerini ortaya çıkarır	10	15.38
Üniversitelerin tamamında tiyatro etkinlikleri dersi olmalıdır	6	9.23
Toplam	65	100

Tablo 9’da görüldüğü gibi, okul öncesi öğretmenlerinden 20’si üniversite eğitimleri sırasında okul öncesi öğretmenlerinin “Tiyatro Etkinlikleri” dersi görmeleri gerektiğine, 17’si tiyatro etkinlikleri dersi görenlerin daha donanımlı olmasına, 12’si tiyatro etkinlikleri dersi alan anasınıfı öğretmenlerinin öğrencilerin hayal güçlerini ortaya çıkarmasına, 10’u tiyatro etkinlikleri dersi alan anasınıfı öğretmenlerinin öğrencilerin yaratıcı yeteneklerini ortaya çıkarmasına bağlamaktadırlar.

Temsilleri programlara alarak çocuklara fazladan bir özgürlük sunmuş olmuyoruz; çocukların yaratılıştan sahip oldukları hukuk verilmiş olur, demektedir (Baltacıoğlu, 2006:25). Drama çalışmalarının yapıldığı özel eğitim veren okullarda da tüm bu sonuç ve bulgulara varılmıştır (Adıgüzel, 2006:11). UCLA Profesörü James Catterall'a göre "Sanat Yaparak İyilik Yapmak ve İyilik Yapmak: Görsel ve Sahne Sanatlarında Eğitimin Genç Yetişkinlerin Başarıları ve Değerleri Üzerine Etkileri" adlı kitabı, performans ve görsel sanatın çocuklara nasıl etki ettiğini izleyen çalışmaların sonuçlarını paylaşıyor. Kitapta şöyle diyor: "Analizlerimiz, sanatta çok yer alan gençlerle sanat katılımı çok az olan veya hiç olmayanlar arasındaki başarı ve önemli tutum ve davranışlarda önemli ve önemli farklılıklar buldu." Kitabın odak noktası olan çalışması tiyatro, müzik grubu, orkestra, koro, dans ve diğer sanatsal uğraşlarda yer alan çocukların daha yüksek okul başarısına, daha düşük okulu bırakma oranlarına ve "okul ve toplum hakkında daha iyi tutumlara" sahip olduğunu gösterdi. " Bu doğrusa, tiyatro kesinlikle bir amaç için oynamaktır (Bachman, 2017). Yine James Catterall tarafından UCLA'nın Eğitim Enstitüsü'nden yapılan araştırmalar, sanata maruz kalan öğrencilerin toplum hizmetlerine katılma olasılıklarının daha yüksek olduğunu ve okulu bırakma olasılıklarının daha düşük olduğunu göstermektedir. Sinirbilimciler tarafından yapılan çalışmalar, beynin gerçek potansiyelini kullanabilmesi için beynin hem sol hem de sağ hemisferlerinin tam olarak uyarılması gerektiğini göstermiştir. Bu, çocukları sağ beyni kullanan yaratıcı aktivitelere daldırmanın yanı sıra onları sol beyin için bilimsel ve analitik aktivitelere daldırmak kadar önemlidir. Çocuklar ek performans sanatlarına maruz kalırlarsa, aslında daha etkili düşünce süreçleri için çalışacaklardır (Taylor, 2020).

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

İstenmeyen davranışlarda okul dışı nedenler ile ilgili olarak, anasınıfı öğretmenleri; anne babanın aile içinde örnek davranış sergilemediklerini, akranlardan görülen olumsuz davranış gösterdiklerini, sosyal çevreden görülen olumsuz davranışların örnek alındığını, televizyonun kontrolsüz izlendiğini, teknoloji bağımlılığı, internet, cep telefonu düşkünlüğü ortaya çıkmıştır. Akandere (2015)'ye göre; eğitim, öğretmenlerin çocuklara anlattıklarıyla değil, sosyal çevrede gördükleriyle gerçekleşmektedir.

Anne babalardan kaynaklanan nedenlerle ilgili olarak, anasınıfı öğretmenleri; çocuklara karşı tutarsız tutum gösterdiklerini, istenmeyen davranışları pekiştirdiklerini, kulaktan eğitimle çocuklara eğitim verdiklerini (model olamadıklarını), çocuklara karşı aşırı koruyucu olduklarını, çocukları her davranışlarına (olumlu-olumsuz) karıştırdıklarını, çocukların kendi başlarına faaliyet yapmaya fırsat vermediklerini, özgüven eksikliğine neden olduklarını, anne- babaların ayrı yaşadıklarını, aile içinde şiddet, sevgi yetersizliği ve iletişimsizlik sergiledikleri görülmüştür.

Öğrencilerin yaşanılan çağın sorunlarıyla başa çıkabilmelerini istiyorsak, verilen eğitim yaratıcı, öz güven, sorumluluk alma, düşünme yeteneklerini geliştirmede etkin olmalıdır (Önder, 2010:4).

İstenmeyen davranışlarda okul içi nedenlerle ilgili olarak öğretmenler; okulun ve sınıfların yapılarının yetersiz olduğunu, sınıfların kalabalık olduğunu, anlaşılamayan okul kurallarının olduğunu, yönetim yapısının karışık olduğunu, okulun çevresinin imkanlarının yetersiz olduğunu, öğretmenlerin alanlarında yetersiz olduklarını, öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin yüksek olduğunu, çocukların duygusal problemler yaşadıkları görülmüştür.

Öğretmenler, istenmeyen davranışlarda medyanın, akıllı telefonların ve internetin olumsuz etkilerinin artmakta olduğu ve kullanımlarının küçük yaşlara kadar indiğini belirtmişlerdir.

Medyanın; reklamlardan haber programlarına, dizilerine, sinemalarına kadar sınırlandırıcı, kalıplı ve yönlendirici etkisine karşı okul öncesinden ortaöğretim sonuna kadar okullarda yapılacak “düzeltme” çalışmalarına ihtiyaç vardır (Önder, 2010:18).

Sınıf içinde kullanılan tiyatro öğrencileri olumlu yönde etkilemekte, davranışların olumlu olarak değişimi görülmektedir. Tiyatro etkinlikleri yaklaşımını internet, televizyon, bilgisayar, akıllı telefon oyunları çağının etkisiz çocuklarının yaşayarak, deneyerek, üretmek, cümle kurarak, kurduğu cümleyi canlandırarak daha aktif olabilmeleri, yaşama katılabilmeleri için önermiştir. Çocuğun bedensel, zihinsel, bilişsel ve sosyal yataneklerinin tiyatro etkinlikleriyle geliştirilebileceğini söylemiştir (McCaslin, 2016).

Ders işlenişlerinde tiyatronun kullanılmasıyla derslere ilgi artmakta, daha verimli ders ortamı gerçekleşmektedir.

Sınıf içi etkinlikler ile tiyatro etkinliklerine ilgileri ile ilgili olarak öğretmenler; tiyatro etkinliklerini daha çok önemsediklerini ifade etmişlerdir.

Öğretmenlerin eğitimleri sırasında tiyatro etkinlikleri dersinin görülmesi ile ilgili olarak öğretmenler; üniversitede tiyatro etkinlikleri dersinin görülmesi gerektiğini, tiyatro dersi gören öğretmenlerin daha donanımlı olduğunu, tiyatro dersi gören öğretmenlerin hayal güçlerinin güçlü olduğunu, öğrencilerinin de hayal güçlerinin güçlü olacağını, tiyatro etkinlikleri dersi alan öğretmenlerin öğrencilerinin daha yaratıcı yeteneklere sahip olacağını, üniversitelerin bütün bölümlerinde tiyatro dersi alınması gerektiği görülmüştür. *“Okuldaki tiyatrodaki bütün dikkat öğrencide yoğunlaşmalıdır. Metin, yönetmen, sahne, dekor gibi ikincil öğelerin sınırlandırılmasından, baskısından öğrenci kurtulmuş olmalıdır. Kendiyle baş başa kalabilmeli, kendi*

yeteneklerini deneye deneye kendi keşfedip onları keyfince geliştirebilmelidir. Okuldaki amaç, profesyonel tiyatroyla yarış edecek, ya da profesyonelleri taklit edecek gösterimler üretmek değildir. Tiyatrocu yetiştirmek hiç değildir. Amaç çocukta kişiliğini zenginleştirip güçlendirecek tiyatro duygusunu geliştirmektir, diye ifade etmektedir” (Baltacıoğlu, 2006).

Okullarda verilen eğitimlerde özellikle okul içinde; sınıfta, okul dışında; sokakta ve evde istenmeyen davranışlar sergileyen öğrencilerin etkinliklere katılması sağlanmıştır. Etkinliklerin sonucunda çocukların %80 oranında sergiledikleri istenmeyen davranışlardan uzaklaşmaya başladıkları görülmüştür. Tiyatro etkinlikleri sonrasında öğrenciler çekingenliklerini üzerlerinden attığı, kendilerini ifade etmeye başladığı, istedik davranışlara önem vermeye başladıkları, tiyatro etkinliklerini kendilerinin planlamaya başladıkları görülmüştür. Başlangıçta öğretmenler ve velilerin öğrencilerini tiyatro etkinliklerine vermeme refleksi geliştirdikleri, olumlu değişimleri görmeleri sonucunda öğrencilerin tiyatro etkinliklerine katılmalarını özellikle istemişlerdir. Tiyatro etkinliklerine katılan öğrencilerin, öğrencilik yıllarından hatırladıkları anıların sahneye çıkma ile ilgili olduğu görülmüştür. Tiyatroyu okul programlarına almakla çocuklarımızı özgürlük sunmuyoruz, tabiatlarında bulunan çocukluklarını kendilerine vermiş oluruz demektedir (Baltacıoğlu, 2006).

Araştırma bulgularına göre getirilebilecek öneriler şunlardır:

1. Anne-babaların çocuklarına model olmaları, çocuklara özgüven aşlamaları, aile içinde şiddetten uzak durmaları, sevgiyi aile içinde etkin hale getirmeleri için okulun, öğretmenlerin ve rehber öğretmenlerin rehberliğinde çalışmalar yapılması uygun olacaktır.

2. Okul yöneticileri okulu, sınıfları eğitim-öğretime elverişli hale getirmeli, tükenmişliği karşı öğretmenleri motive edici çalışmalar yapmalı ve öğretmenlerin alanlarında kendilerini yetiştirmeleri için hizmet içi eğitim etkinliklerine katılmaları uygun olacaktır.

3. Öğrencilerin medya, internet, bilgisayar oyunları, akıllı telefon kullanımı ve oyunlarının neden olduğu olumsuz davranışlar velilere, öğrencilere rehber öğretmenler ve uzmanlarca anlatılmalı, ayrıca medya, internetin zararları nedeniyle yetkililer uyarılmalı, gerekli tedbirlerin alınması için yönlendirmeler yapılmalıdır.

4. Öğretmenler; tiyatro etkinliklerinin olumlu etkilerini görmelerinden dolayı, sınıf içinde bilimsel bir yöntem ile eğitim verebilmeleri için tiyatro alanında hizmet içi eğitimlerine ve uzmanlar tarafından verilen tiyatro eğitimlerine katılmalıdırlar.

5. Öğretmenler tiyatro etkinliklerini ilgiyi artırmak için, öğrenmenin kalıcı olması için bütün derslerde kullanmalıdırlar.

6. Tiyatronun sınıf içi etkinliklerinde kullanılabilmesi için ders programları ve müfredatlarına girmesi için Milli Eğitim Bakanlığına okul, ilçe ve il zümre toplantıları aracılığıyla tavsiye kararları olarak sunulabilir.

7. Üniversitelerde eğitim gören bütün öğretmen adaylarına tiyatro etkinliklerine yönelik eğitim verilmesi öğretmen adayı gençlerin daha donanımlı olmalarını sağlayacaktır.

Yazar Katkı Beyanı:

- 1. Abdülkadir ATALAY:** Tasarım, veri toplama ve işleme, analiz ve yorum, kaynak taraması, makalenin yazımı, kaynaklar ve fon sağlama.
- 2. Eşref NURAL:** Fikir/kavram, denetleme ve danışmanlık, eleştirel inceleme.
- 3. Şükrü ADA:** Denetleme ve danışmanlık, eleştirel inceleme.

5. KAYNAKÇA

- Adıgüzel, Ö. (2006). *Yaratıcı drama*. Ankara: Naturel Yayıncılık.
- Adıgüzel, Ö. & Yalçınkaya, O. C. (2019). Okul öncesi dönemde anlatı tiyatrosu ile alıcı dil gelişimi. *Elementary Education Online*, 18(2), 563-583.
- Alnaçık, R. (2005). Tiyatro tarihi ders notları. İstanbul: İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları.
- Altınbay, M. (2012). Dil öğreniminde ve öğretiminde tiyatronun kullanımı ve tiyatronun temel dil becerilerine katkısı. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume*, 7(4), 747-760.
- Argon, T. & Sezgin Nartgün, Ş. (2016). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Maya Akademi.
- Akandere, M. (2013). *Eğitici okul oyunları*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Aşantoğrul, S. & Bal, E. & Dönmez, Ö. & Karasulu, M. (2018). Okul Öncesi Eğitim Öğretmenlerinin Disiplin, Sınıf Yönetimi ve İstenmeyen Davranışlar Hakkındaki İnançları. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, ISSN:1300-5340.
- Ayres, J., Monks, H. & Thomson, S. (2012). The use of theatre in education (TIE): A review of the evidence. *Child Health Promotion Research Centre Edith Cowan University*.
- Balcı, A. & Çapri, B. & Çelikkaleli, Ö. (2010). İlköğretim Öğretmenlerinin Sınıf İçi İstenmeyen Davranışlara İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırılması. Mersin Üniversitesi Eğitim fakültesi Dergisi, Cilt 6, sayı 2, ss. 89-102.
- Bachman, M. (2017). Benefits for kids who participate in theater. <https://www.washingtonparent.com/articles/1709/1709-benefits-for-kids-who-participate-in-theater.php>
- Baltacıoğlu, İ. H. (2006). *Tiyatro nedir?* İstanbul: Mitos-Boyut yayınları.
- Bozkaya, T. G. (2009). *Din ve ahlak öğretiminde drama örnekleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Cebeci, B. (2016). İlköğretim kurumlarında öğrencilerin istenmeyen davranışlarına dair öğretmen tutumlarının çeşitli değişkenler açısından izlenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Cevher, N. & Güven, E. D. (2005). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Yıl: 2005 18.Sayı.
- Çelikkaleli, Ö. (2009). İlköğretim öğretmenlerinin istenmeyen öğrenci davranışlarının nedeni üzerine görüşleri. *Elementary Education Online*, 8.
- Çanakçı, H. & Çankaya, İ. (2011). Sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve bu davranışlarla başa çıkma yolları. *International Periodical For the Languages*.

- Dorothy G.S. & Jerome L.S. (1998). Çocuklarda yaratıcılığın gelişim. İstanbul:Gendaş
- Gangal,M. & Öztürk, Y. (2019). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıflarında İstenmeyen Davranışlar ve Başa Çıkma Yolları. Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi.
- Merter, F. (2004). *İlköğretim okullarına tiyatro*. İstanbul: Piramit Yayıncılık.
- Montana, H. (2008). What can drama education teach your child?
https://www.education.com/magazine/article/What_Drama_Education_Can_Teach
- Okutan, M. (2016). Söyleşi. Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, Eğitim bilimleri Bölümü K.T.Ü. Fatih Eğitim Fakültesi; Trabzon.
- Önder, A. (2010). *Yaşayarak öğrenme için drama*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Özdemir, N. (1998). *Oyun, çocuk, tiyatro*. İstanbul: Özgür Yayınları.
- Özdemir, N. (2002). *Sahne bilgisi*. İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- Savacool, J. (2013). How the performing arts benefit kids. <https://www.scholastic.com/parents/family-life/parent-child/how-performing-arts-benefit-kids.html>
- Shindler, J. (2016). *Dönüştürücü Sınıf Yönetimi*. Konya: eğitim yayınevi.
- Tarhan, K. (2013). *Doğaçlama için el kitabı*. İstanbul: Mitos Boyut.
- Taylor, D. (2020). Why do kids need theatre? <https://www.orlandorep.com/kids-need-Theatre>.
- Türkan Ç. & Türkan S. (2018). Mümtaz Zeki Taşkın'ın tiyatro eserlerinde aktarılan değerler. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD)*, 5(10), 49-59.
- Türkçe Sözlük* (2005). Ankara: Türk Dil Kurumu
- Ülger, N. (2019). *Tiyatro sanatı ve birey olma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yalçın, A. & Aytas, G. (2012). *Tiyatro ve canlandırma*. Ankara: Akçağ yayınları.
- Yeşildal, A. (2013). Çocuk gelişiminde tiyatronun etkisi. <http://www.mimesis-dergi.org/2013/07/cocuk-gelisiminde-tiyatronun-etkisi/>
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.